

N:o 28.

Ank. till Riksd. kansli den 24 mars 1892, kl. 1 e. m.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring
i gällande bestämmelser om lösöreköp.*

Vid 1890 års riksdag förelåg till behandling en inom Andra Kammaren väckt motion, deri motionären — under erinran att, enligt hvad erfarenheten bestyrkt, lagstiftaren hade lika stor anledning att föreskrifva särskilda försigtighetsmått för att ett lösöreköp skulle blifva bestående gent emot borgenärerna i säljarens konkurs, som då fråga vore om egendomens fredande mot utmätning — hemstälde, att åt § 1 i förordningen i afseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarblifva, den 20 november 1845 måtte gifvas följande ändrade lydelse:

»Den, som tillhandlar sig lösören, och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarblifva, bör, så vida de skola fredas från utmätning för säljarens skuld och från att tagas i anspråk såsom tillgång i säljarens konkurs, upprätta skriftlig afhandling — — — — — dess protokoll företes».

I afgifvet utlåtande n:o 18 hemstälde lagutskottet, till hvars behandling motionen hänvisats, om en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om utarbetandet af ett förslag till lag, enligt hvilken ifrågavarande förordning vunne tillämplighet jemväl der säljaren försattes i konkurstillstånd.

Denna utskottets hemställan blef af Andra Kammaren bifallen, men afslogs efter någon öfverläggning af Första Kammaren.

Motionären vid 1890 års riksdag, herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan, har nu i en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet öfverlemnad motion, n:o 147, ånyo dragit frågan om lösöreköpsförordningens tillämplighet vid konkurs under Riksdagens pröfning. I sådant hänseende erinrar han ånyo,

hurusom, då konkurs icke kunde betraktas vara annat än en generel utmätning, hvarvid alla tillgångarne toges i mät för samtliga skulderna, konsekvensen syntes fordra, att ifrågavarande förordning skall vara tillämplig såväl vid konkurs som då annan utmätning eger rum. Denna mening hade också tvifvels utan förefunnits hos dem, som varit med om förordningens införande, och under en lång följd af år hade förordningen jemväl tillämpats i båda fallen, ehuru under senare tid domstolarne gifvit den en sådan tolkning, att den nu endast tillämpades vid vanlig utmätning.

Till följd häraf hade emellertid förordningen mist all sin betydelse, ty det hade visat sig, att så snart, på grund af densamma, utmätning egt rum å af gäldenär försåld lösegendom, gäldenären ofördröjligen låtit sätta sig i konkurs, hvarvid utmätningen blifvit tillintetgjord och det fördolda köpet vunnit respekt.

Under sådant förhållande vore det, enligt motionärens förmenande, nödvändigt, antingen att lösöreköpsförordningen ändrades, så att den blefve effektiv, eller ock att den helt och hållet afskaffades. Hvad det senare förslaget anginge, så kunde motionären, ehuru inseende att de skäl, som legat till grund för förordningens införande, vore till finnandes lika väl nu som då, likväl i betraktande af att det visat sig, att de lösöreköp, som blifvit uppgjorda i enlighet med bestämmelserna i nämnda förordning, i sjelfva verket icke vore annat än hypotekariska pantsättningar af i egarens vård kvarblifna lösören, hvilka pantsättningar för öfrigt ej vore af lagen gillade, icke finna någon förlust i detsammans antagande eller förordningens upphäfvande.

Jemte det motionären sålunda förnyat ofvan omförmälda förslag till ändrad lydelse af § 1 uti ifrågavarande förordning, har han tillika, för den händelse den förra framställningen icke vinner bifall, alternativt föreslagit, att Riksdagen ville för sin del besluta upphäfvande af samma förordning.

I sitt ofvan berörda, vid 1890 års riksdag afgifna utlåtande erinrade lagutskottet, hurusom beträffande köp af lös egendom den grundsatsen vore i svensk rätt gällande, att eganderätten öfvergår genom sjelfva köpeaftalet, utan att den försålda egendomen behöfver från säljaren till köparen öfverlemnas. Tillämpningen af denna grundsats hade dock underkastats en inskränkning genom den i ifrågavarande förordning meddelade föreskrift, att den, som tillhandlar sig lösören och tillåter, att desamma få i säljarens vård kvarblifva, bör, så vida de skola fredas från utmätning för säljarens skuld, iakttaga åtskilliga, i förordningen närmare angifna for-

maliteter. Anledningen till denna undantagslagstiftning hade, såsom nogsam framginge af de förhandlingar och lagstiftningsförsök, som föreging densamma, varit nödvändigheten att söka stäfja de mer eller mindre svikliga tillställningar, som med stöd af ofvan anförda rättsgrundsats allt allmänne förekommit. En gäldbunden person kunde i all tysthet försälja hela sin lösegendom, så att, då utmätning för hans skuld försöktes, den egendom, ur hvilken utmätningssökanden ansett sig kunna påräkna godtgörelse för sin fordran, befans tillhöra en annan och följaktligen icke kunde för säljarens skuld utmätas.

De sålunda föreskrifna formaliteter afsåge hufvudsakligen att åt aftal af ifrågavarande art gifva sådan offentlighet, att säljarens borgenärer ej kunde eller åtminstone ej behöfde vara okunnige om dess tillvaro.

Nu gällande konkurslag sökte att förhindra, det en borgenär skulle kunna på bekostnad af de öfrige borgenärernas rätt hos en insolvent person uttaga hela sin fordran, och stadgade för sådant ändamål, att borgenär må söka, att gäldenärs egendom skall afträdas, om verkställighet af utmätning, hvarigenom all gäldenärens kända egendom skulle medtagas, blifvit för annans fordran sökt. Det vore då föga följdrigtigt att, såsom med nuvarande lag och lagtillämpning vore händelsen, en borgenär, som medelst utmätning sökte uttaga sin fordran ur lös egendom, den gäldenären genom lösöreköp velat bevara åt sig och någon honom nära stående, skulle, derest ej vissa formaliteter hunnit iakttagas, utfå fordringen, om den utsöktes af honom allena, men både han och öfrige borgenärer blifva lottlöse, om konkurs mellankomme; och en sådan lag torde innebära en vägledning för gäldenärer att skapa konkurser, der det ej vore fråga om att bereda alla borgenärer lika rätt, utan endast att åt gäldenären vinna förmånen att sitta i ostörd besittning af sitt bo. Exempel på fall, då denna vägledning begagnats på ett för den allmänna rättskänslan ganska kränkande sätt, saknades icke.

Något verkligt skäl för den skilnad, som i förevarande afseende eger rum mellan utmätning och konkurs, syntes slutligen så mycket mindre förefinnas, som konkursen ju kunde anses och i flera afseenden medförde samma verkan som en utmätning af all gäldenärens egendom.

Laguskottet ansåge därför, lika med motionären, att en lagstiftningsåtgärd borde vidtagas i syfte att göra bestämmelserna i 1845 års förordning tillämpliga äfven i det fall, att säljaren afträdde sin egendom till konkurs. Tydligen borde lika litet i detta fall som i fråga om utmätning den omständighet, att de föreskrifna formaliteterna iakttagits, afskära vederbörande, hvars rätt kunde vara deraf beroende, från möjligheten att förebringa bevisning om svek vid köpeaftalets ingående. Likaså borde ock

återvinningstalan på grund af 36 § konkurslagen kunna väckas, om förhållandena dertill föranledde.

Utskottet har icke funnit skäl att frångå den ståndpunkt i förevarande ämne, som utskottet på ofvan anförda grunder vid 1890 års riksdag intog och jemväl derförut vid 1882 års riksdag intagit; och utskottet — som vid sådant förhållande icke kan biträda motionärens alternativt framställda förslag om hela lösöreköpsförordningens upphäfvande och likasom tillföre icke heller nu ansett sig böra framlägga något formuleradt lagförslag i ämnet — får följaktligen hemställa,

att Riksdagen ville, med anledning af förevarande motion, i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lag, hvarigenom stadgas, att förordningen i afseende på handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarblifva, den 20 november 1845 skall vara tillämplig jemväl i det fall, att säljaren försättes i konkurstillstånd, så att, derest beträffande sådana lösören icke före konkursens början vidtagits de i nämnda förordning föreskrifna åtgärder, egendomen skall räknas till konkursboet.

Stockholm den 24 mars 1892.

På lagutskottets vägnar

AXEL BERGSTRÖM.

Reservationer

af herrar *Bergström*, *Fröberg*, grefve *Klingspor*, *Hasselrot* och *Pehrsson*, hvilka ansett, att utskottet bort afstyrka bifall till motionen.
